

מהי אפילפסיה מדומה?

מה שנראה כבלוף עשוי להיות התקף נדיר. ולה' פר

לאורך ההיסטוריה המתועדת, וכנראה הרבה לפני, אני שים חששו ממראו של אדם באמצע התקף אפילפטי. כעת כבר ידוע שאפילפסיה אינה נובעת מכישוף או מדיבוק, אלא מבעיה ביולוגית. אף על פי שגם בגורם הביולוגי שלה יש משהו מכושף וקודר – היא דומה לסערות ברקים שמתחוללות במזג שולני. המידע שעובר במוח שלנו עושה זאת באותות חשמליים. כיום חושבים שאפילפסיה נוצרת כאשר – בגלל פגיעת ראש או בעיה אחרת – משהו משתבש באותות החשמליים שאחד מאשכולות תאי העצב במוח שולח. את האותות החשמליים המ- שבשים האלה אפשר ממש לראות כאשר מניחים על הקרקפת הפנים אלקטרודות של מכשיר EEG. הסברה היא שיותר מ- 50 מיליון איש ברחבי העולם סובלים מאפילפסיה, ושאל רובם האפילפסיה רדומה, וההתקפים עלולים להתפרץ במפתיע.

כמובן ישנם התקפי אפילפסיה שכוללים את כל התסמינים של ההת- קף האמיתי, מההתכווצויות ועד בריחת השתן, אך שהם למעשה מרומים. כמה מהם נובעים מסיבות פסיכולוגיות, כאשר אפילו האדם שנתון בהתקף משוכנע שמ- דובר באפילפסיה. אחרים הם בלוף. ובכל המקרים האלה, רק בדיקת EEG יכולה לגלות אם האדם חולה אפילפסיה או לא. יצא לי להיתקל בהדר המיון שלנו בבלוף אפילפטי משוכנע אחר. לבחור אקראי קרלוס. הוא היה כבול למיטה שלו באוקיינוס ולבש חליפת ריצה כתומה

בהודו היה מקרה של ילד שסבל מעויתות בכל פעם שקרא טקסט באנגלית. מה שנראה בהתחלה כמו תירוף מקורי להתחמק משיעורי שפרות התגלה כתחיסוג נדיר של אפילפסיה

בוהקת ונעליים כתומות תואמות ללא שר- כים, מהסוג שנהוג בכמה מבתי הכלא בניו יורק. הנהוג הוא לא לשאול אסיר-חולה מה היה פשעו, אבל אני חייב להודות שבמציבים כאלה כולנו תוהים. הפרכוס, המלווה בהתכווצויות, הולת ריר ועשיית צרכים הגיע כמה דקות אחרי ששוחחתי עם קרלוס על ההיסטוריה הר- פואית שלו. כבר ידעתי שהיתה לו אפיל- פסיה, בעקבות פגיעת ראש שסבל בנעוריו. מה שלא היה ברור זה בדיקות הרם שלו: הן גילו רמה סבירה של תרופות נגד התקפים, ובכל זאת, בשלושת החודשים האחרונים הוא קיבל התקף אפילפסיה כמעט מדי יום, באמת נראו אמיתיים, גם לכל הרופאים שראו אותו בפעמים הקודמות וגם לי. הדרך שלנו לברוק את זה היתה לחכות להתקף הבא של קרלוס, ואו לדבר בינינו, בטוח השמיעה שלו, על תיאום בדיקת EEG. כשהתברר מה באמת מתחולל במוחו. באורח פלא, באותו הרגע קרלוס הפסיק לפרכס, התיישב ואמר לנו שהוא מרגיש טוב יותר ומוכן לחזור לכלא. עד ההתקף הבא, כמובן.

קל להבין מדוע קרלוס רצה לצאת מהכלא, גם אם ליום או יומיים. אבל בניגוד לקרלוס, לא כל האנשים שסובלים מהתקפי פים מרומים מודעים לכך שיתכן שלא מת- חוללת בראשם סופה, ולא כל אלה שמתב- עתים מספרות אנגלית יודעים שהם חולים באפילפסיה.

ד"ר מועלים הוא מומחה לביולוגיה אבולוציונית ומחבר רבהמכר "דווקא החלישם שורדים" שאלות לשרון מועלים: asksharon@calcalist.co.il

כמה חברים האדם צריך?

את התשובה לכך האבולוציה צרבה במוחנו

כמה חברים צריך? מתי זה יותר מדי? עד לאחרונה השא- לות האלה נחשבו לנושאי שיחה פילוסופיים. הספר "How Many Friends Does One Person Need" הביולוג האבולוציוני והאתרופולוג רובין דנבר מציע תשובה מודעת. דנבר, שחוקר זה שנים את התפתחות התבניות התבר- ריות במוח, מציע מספר של ממש, שאף זכה לשם "מספר דנבר": 150 חברים.

אתרופולוגים גילו שחברות שבטיות חיו בקבוצות של 153 איש. בימי הביניים מנו כ-150 חברים משפחה צפון אמריקאית שולחת ברכות שמגיעות ל-150 נפשות. ומחקרים ארגוניים גילו שעסקים מגיעים ליעילות מקסימלית כשהם מונים 150 עובדים

דים מגיעים ליעילות מקסימלית, וגידול מעבר לכך כבר דורש פיצולים לארגוני משנה והסתעפות של שדרות הניהול. כולם מתכנסים למספר דנבר. כל אחד יכול לראות זאת גם על עצמו. לכל אחד מעגל הרוק, אינטימי, של שלר- שו עד חמישה אנשים הקרובים אליו במיוחד ומהווים את "המעגל הפנימי" שלו. במעגל הבא נמצאים כ-15 החברים שפסיכולוגים מכנים "קבוצת הסימפ- טיה". זהו הגודל המתאים למניין, לקבוצת ספורט, לחבר מושבעים ולישיבת הנהלה. המעגלים הבאים מייצגים יחידות גדולות יותר: הכפולה של 40 או 50 היא גודל ההתאגדות הטבעית של משפחה מורחבת, כיתה לימוד ומחלקה בצבא. וכפולת הש- לשה הבאה היא מספר דנבר, סדר הגודל של 150, קהילת החברים והמכרים שמ- קיפה אדם בחייו, ואם נעלה בעוד שלושה סדרי גודל נגיע לכ-5,000, שהוא, לפי אפלטון, המספר האופטימלי של אורחים ברמוקריטיה.

דנבר סקפטי בנוגע ל"חברות" ברשי- תות חברתיות באינטרנט. חברות שמאת- גרת את התקרה הקוגניטיבית של מוחנו, הוא אומר, איננה חברות אלא רשימה.

ישנן סיבות ביולוגיות למספר 150. חברות אפשר למרוד ברמה כלשהי של אמון, הגבוה מהאמון שרוכשים כלפי זרים. ואמון הוא עניין של כימיה פשוטה. חשיפה להורמון הטבעי אוקסיטוצין מגי- בירה משמעותית את אמונו באחרים. גר- פנו מפרשי אותו, כמו גם אדרנלין ודופ- מין, בהקשרים של ריגוש, לחץ ופחד, והם למעשה מנהלים ומווטסים התנהגויות

חברתיות בבני אדם. הם אלה שבאמצעות מינונם עיצבה האבולוציה את החברה האנושית לאורך מיליוני שנים. וגם היום, הם עוים מהציוויים החברתיים והבחירות המודעות להקיש על כפתור ה-Like או להחמיא לשנינויות שמישהו כתב בשורת הסטטוס שלו. כמו שאמר פעם מישהו, יותר משהתרגולות משתמש בביצה כדי ליצור דור חדש של תרנגולות. הביצים מייצרות תרנגולות כדי ליצור דורות נר- ספים חדש של ביצים.

ספרו החדש של דנבר לא מסתפק בנימוק המגולות על גודל קבוצות חב- רים, אלא מנתח ביולוגית ואבולוציונית הרבה דברים שנדמה כי הם לגמרי עניין של בחירה: נאמנות ובגידה, נשיקות, תפקידה ההישרדותי של רכילות, קשרי משפחה והאופן השונה שבו שני המינים מתקשרים זה עם זה. למעשה, דנבר טוען שגם בשיא עידן הטכנולוגיה, האבולור- ציה היא שממשיכה לעצב את חיינו ואת סביבתנו החברתית, גם אם הטעניו עצמנו לחשוב שהכלים הווירטואליים החדשים שחררו אותנו ממגבלות הטבע. עוון אבות נפקד על בנים, ועל שילשים וריבעים.

אני מאמין שהטכנולוגיה הדיגיטלית דווקא משנה את קצב פעולת האבולוציה, ומאיצה אותה. מה שהיה לא בהכרח יהיה, ואנחנו פחות ופחות אסירים של מגבלות תינו הפיזיות ושל כימיה לא מוכרת. אבל המבט לאחור של דנבר מעניין ומשעשע, כתוב מצויץ, ומעורר מחשבה.

רפואי רפאלי הוא ראש מרכז שניא ובית הספר לניהול באוניברסיטת חיפה. sheizaf.rafaeli.net

מה הלאה

אחיר

עדכונים מהשטח

1

קולנוע: דור ה-א שתלט על הוליווד

זוהי השנה שבה אנשי דור האיקס לקחו את המושכות לידיים בהוליווד. התוצאה, לפי מבקר הקולנוע של המגזין "אטלנטיק" האמפטון סטיבנס, היא גרסה סינמטית של משרב אמצע החיים קולקטיבי. אדם סנדלר, מייק מאיירס, ג'ון קוזק ואפילו אדי מרפי קורסים הקיץ לתוך דכדוך חסר השראה. אבל, הוא מתנחם, אם רוצים להביט על חצי הכוס המלאה, לפחות הבייבי-בומרס החדוה משלטונו ארוך השנים.

<http://bit.ly/c71Bgl>

אופנה: המוקסינים של ד"ר מרטינס

אמנם נראה כאילו זה היה רק אתמוך, אבל מותג הגעלים הבריטי "ד"ר מרטינס" חוגג יובל. החגיגות הגיעו עד יפן, שם הושקו המוקסינים המבהיקים האלה, המיושן. המחיר? 40 אלף ין, שזה כ-450 דולר. כנראה היפנים לא קוראים מדורי כלכלה.

<http://bit.ly/aSDPKb>

איפוד: בישול מצולם

ספרי מתכונים הם עדיין מתנה מצוינת, אבל בואו נוהד בזה – גם בדרך החוצה. מצד שני, גם להדפיס מתכונים מהאינטרנט זה די מסורבל. מה שנשאר הוא האיפוד של אפל והאפליקציה "The Photo Cookbook". שמנצלת את היכולת המובנית של האיפוד בהצגת תמונות מגרות ומציעה לצדן ארכיון ענקי ומתעדכן של מתכונים. 4.99 דולר.

<http://bit.ly/cHp810>

עיצוב: כיסא דיסקו

כיסא הדיסקו של מותג העיצוב הלונדוני פום אנד קיוויו הוא כל מה שאפשר לדמיין, ועוד קצת. כבלים פלורסצנטיים דקים שזורים סביב שלדה מינימליסטית, וזוהרים בכל צבעי הקשת בעזרת קצת חשמל.

<http://bit.ly/9pmL4o>

קוסמטיקה: דאדורנט בוטיק

קוסמטיקאי היוקרה מלינג-גן משחררים בימים אלה את דאדורנט האקליפטוס המדובר שלהם, בתום לא פחות משלוש שנות פיתוח. הניחוח מאיים לתאיים לגברים ונשים כאחד, ומובן שהתכשיר אינו כולל אלכוהול או אלומיניום. 18 דולר, וכל הרעננות המתפרצת הזאת בדרך אליכם.

<http://bit.ly/asRmbx>

נופש: לטייל לפי הכלכלה ההתנהגותית

הרשת מלאה מדריכים שמסבירים איך למקסם את הזמן בעבודה, אבל אין בנמצא ספרות שמלמדת ליהנות יותר מהחופשה. "הבוסטון גלוב" אסף חוקרים התנהגותיים שגילו איך עושים את זה. המסקנה המפתיעה הראשונה: כמה נופשונים קצרים עדיפים על חופשה ארוכה אחת. בהחלט טוב לדעת.

<http://bit.ly/d3UXac>

7

משחק: פאזל ובליסטיקה

למשחק פלאש מושלם נחוצים הדברים הבאים: עקומת למידה מינימלית, המון שלבים וקצרים ועיצוב נעים. ואם ישנן בובות סמרטוטים אומללות ותחשיבים בליסטיים שנחוצים כדי לירות אותן לעבר מטרה, אז בכלל "Ragdoll Cannon 3" מכיל את כל אלה. האקסן מחויל בשלב השני ומשך עמוק אל הוויקנד.

<http://bit.ly/9PB8GF>

6

